

Alkoholforbrug og tandsundhed blandt ældre mennesker

Afhandlingen omfatter undersøgelser af sammenhængen mellem alkoholforbrug og tandsundhed i en population af hjemmeboende ældre mennesker.

Karen M. Heegaard

Det er veldokumenteret, at et for stort alkoholforbrug kan have en række alvorlige skadevirkninger af både sundhedsmæssig og social karakter. Omvendt kan et moderat alkoholforbrug have en positiv effekt på helbredet, da det eksempelvis er associeret med en beskyttelse mod hjerte-kar-sygdomme og mod udvikling af type 2-diabetes.

Om alkoholforbrug er relateret til det orale helbred, er endnu sparsomt belyst. Formålet med nærværende undersøgelse var derfor at analysere sammenhængen mellem alkoholforbrug og tandsundhed i en gruppe af hjemmeboende ældre mennesker.

Materiale og metode

Undersøgelsesdeltagerne blev alle rekrutteret fra Østerbrounderundersøgelsen, som er en igangværende prospektiv befolkningsundersøgelse med fokus på kardiiovaskulære sygdomme.

Fra januar 2004 til maj 2005 blev 1.918 tilfældigt udvalgte deltagere på 65 år og mere inviteret til at deltage i nærværende undersøgelse, og 41 % af de inviterede deltog. De udgør nu: The Copenhagen Oral Health Senior Cohort (COHS).

Deltagerne mødte på Tandlægeskolen i København til en klinisk odontologisk undersøgelse samt et interview.

Som mål for alkoholforbrug blev følgende fire variabler anvendt: Det totale ugentlige alkoholforbrug, typespecifikt ugentligt alkoholforbrug (vin vs. øl vs. spiritus), alkoholpræference (foretrak øl vs. foretrak vin vs. foretrak spiritus vs. et blandet

forbrug) og hyppighed af indtagelse af alkohol (dagligt vs. ugentligt vs. månedligt vs. sjældnere).

Som mål for populationens tandsundhed blev følgende to variabler anvendt: Antal naturlige tænder samt antallet af *Streptococcus mutans* og lactobaciller i saliva.

Til analyse af sammenhængen mellem alkoholforbrug og tandsundhed blev anvendt multivariable logistiske regressionsanalyser.

Resultater

Undersøgelsespopulationen bestod af 783 deltagere, heraf 461 kvinder i alderen 65 til 95 år. Hele 54 % af deltagerne var bosiddende i City, Østerbro og Frederiksberg. 12 % af populationen var tandløse (mænd: 15,8 % og kvinder: 12,7 %), og det gennemsnitlige antal carierede tandflader var 1,8.

Resultaterne fra analyserne af sammenhængen mellem alkoholforbrug og tandsundhed viste, at:

Kvinder, der drak alkohol, havde et større antal tænder end kvinder, der ikke drak alkohol. Ligeledes havde kvinder, der drak rødvin, eller som foretrak at drikke rødvin, et større antal tænder end kvinder, der ikke drak alkohol.

Kvinder, der drak rødvin, havde ydermere et mindre antal *S. mutans* i saliva end kvinder, der ikke drak alkohol. Kvinder, der drak rødvin daglig, havde både et lavere antal *S. mutans* og et mindre antal lactobaciller i saliva end kvinder, der ikke drak alkohol. Kvinder, der drak øl, havde et mindre antal tænder end kvinder, der ikke drak alkohol.

Der fandtes ingen signifikante sammenhænge mellem alkoholforbrug og tandsundhed blandt mændene i COHS-kohorten, ud over at mænd, der foretrak at drikke øl, havde et større antal tænder end mænd, der ikke drak alkohol.

Konklusion

Overordnet set viser resultaterne, at der blandt kvinderne i COHS-kohorten er en sammenhæng mellem alkoholindtag og tandsundhed således, at kvinder, der drikker alkohol – og i særdeleshed rødvin – har et større antal tænder og et mindre antal cariogene bakterier i saliva, sammenlignet med kvinder, der ikke drikker alkohol.

Afsluttende forelæsning

Den afsluttende forelæsning med titlen "Alcohol consumption and oral health among older persons" fandt sted den 8. december 2009 på Tandlægeskolen, Københavns Universitet.

Medlemmer af bedømmelsesudvalget var lektor, ph.d. Lisa Bøge Christensen (formand for udvalget), Tandlægeskolen, Københavns Universitet, seniorfagleder, mag.art.soc., dr.med. Lars Iversen, Cowi, og professor, dr.odont. Arne Halling, Institutionen för hälsovetenskaber, Högskolan i Kristianstad, Kristianstad.

Vejledere for projektet var professor, dr.med., ph.d. Kirsten Avlund (hovedvejleder), Institut for Folkesundhed, Københavns Universitet, professor, dr.med., ph.d. Morten Grønbæk, Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, professor, dr.odont. Poul Holm-Pedersen samt lektor, ph.d. Allan Bardow, sidstnævnte Tandlægeskolen, Københavns Universitet.

Delarbejder

Afhandlingen "Alcohol Consumption and Oral Health among Older People" omfatter 63 sider og er baseret på følgende to artikler:

1. Heegaard KM, Holm-Pedersen P, Bardow A, Hvidtfeldt UA, Grønbæk M, Avlund K. The Copenhagen Oral Health Senior Cohort: design, population and dental health Gerodontology. (Accepted for publication).
2. Heegaard KM, Avlund K, Holm-Pedersen P, Hvidtfeldt UA, Bardow A, Grønbæk M. Amount and type of Alcohol Consumption and Missing Teeth among Community Dwelling Older Adults: Findings from the Copenhagen Oral Health Senior Study. (Submitted).

Afhandlingen kan lånes på Panum Biblioteket.